

Kúria

ítélet

Az ügy száma: Bfv.II.17/2017/12.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: . Molnár Gábor Miklós a tanács elnöke, Dr. Feleky István előadó bíró, Dr. Szabó Györgyi bíró

Az eljárás helye:

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2017. június 7.

Az ügy tárgya: csalás büntette és más bűncselekmények

Terhelt(ek): I. rendű és társai

Első fok: Törvényszék 11.B.418/2010/800. ítélet, 2014. november 28. tárgyalás

Másodfok: Ítéltábla Bf.III.445/2015/67. ítélet, 2016. április 28. nyilvános ülés

Harmadfok: -

Az indítvány előterjesztője: II. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: hatályon kívül helyezésre

Rendelkező rész

A Kúria a csalás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Miskolci Törvényszék 11.B.418/2010/800. számú ítéletét és a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.III.445/2015/67. számú ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében annyiban változtatja meg, hogy a sértett cég (címe) magánfél részére külön-külön megítélt polgári jogi igény kapcsán fizetendő illeték összegét 1.500.000 (egymillió-ötszázezer) forintban határozza meg.

Egyebekben a megtámadott határozatot a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

Elrendeli a II. rendű terhelt által illetékfizetési kötelezettség címén befizetett, az 1.500.000 (egymillió-ötszázezer) forintot meghaladó összegnek a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkor törvényes kamatával együtt a II. rendű terheltnek történő visszatérítését.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt

nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] I. A Miskolci Törvényszék a korábbi tárgyalás alapján meghozott és a 2014. november 28. napján tartott tárgyaláson kihirdetett 11.B.418/2010/800. számú ítéletével a II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 1 rendbeli társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás büntetésében [2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés ba) és bc) pont, (6) bekezdés b) pont - tényállás 1-13. pont] és 13 rendbeli folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk. 345. § - tényállás 1-13. pont).
- [2] Ezért őt - halmazati büntetésül - 4 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra legkorábban a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható. Rendelkezett a polgári jogi igényekről, s ennek keretében a II. rendű terheltet - az I. rendű, III. rendű, IV. rendű, XX. rendű és XXIX. rendű terheltekkel egyetemlegesen - kártérítésre és illetékfizetésre kötelezte.
- [3] Az esetében védelmi fellebbezések alapján másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla a korábbi nyilvános ülés alapján meghozott és a 2016. április 28. napján tartott nyilvános ülésen kihirdetett Bf.III.445/2015/67. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet a II. rendű terhelt tekintetében mindössze annyiban változtatta meg, hogy a polgári jogi igény alapján megtérítendő kár összegét helyesbítette, míg egyebekben helybenhagyta.
- [4] Az elsőfokú bíróság által megállapított (elsőfokú ítélet 66-106. oldal) és a másodfokú bíróság által kiegészített és helyesbített (másodfokú ítélet 3. oldal utolsó előtti bekezdésétől 6. oldal 4. bekezdésével bezárólag) tényállás lényege a következő:
- [5] A tényállás 2-13. pontjai.
A II. rendű terhelt a sértett cég üzletkötőjeként azzal fordult az I. rendű terhelthez, hogy lízingszerződésekhez ügyfelekre van szüksége. Az I. rendű terhelt a II. rendű terhelt igényét közölte a III. rendű és a IV. rendű terhelttel. Az I-IV. rendű terheltek 2006 évben - egymás tevékenységének ismeretében, azt elősegítve, rendszeres haszonszerzésre törekedve - szerveztek fiktív lízingügyleteket, amelynek eredményeként a sértett cégnek az 2-13. pontokban megjelölt kára keletkezett.
- [6] A lízingügyletekben a sértett céget minden esetben a II. rendű terhelt képviselte. A lízingügyletek szervezőiként az I. és III-IV. rendű terheltek a szállító cégek képviselőit közvetítői díj, a lízingbevevő cégek képviselőit meghatározott összeg fejében vagy más előny ígéretével vették rá a lízingügyletekben szállítókként vagy lízingbevevőkként való részvételre. A szervezők a kiszemelt cégek adatait előzetesen közölték a II. rendű terhelttel.

- [7] A II. rendű terhelt a lízingügyletek engedélyezése érdekében valótlan tartalmú előterjesztéseket készített a sértett cég központja felé, annak érdekében, hogy ő és szervező társai a sértett cég által a szállító cégek felé - a szervezők által megjelölt bankszámlákra - kifizetendő összegekhez hozzájuthassanak. A sértett cég központja a lízingügyleteket engedélyezte, a kifizetéseket a bankszámlákra átutalta. A szállító cégek képviselői az átutalt összegeket felvették, vagy továbbutalták az ugyancsak a szervezők által megjelölt bankszámlákra. Az nem volt megállapítható, hogy a kifizetések pontosan mely terheltekhez, és milyen arányban jutottak.
- [8] A II. rendű terhelt kötötte meg a szervezők által kiszemelt cégek vezetőivel az adásvételi szerződéseket és a lízingszerződéseket. Az I-IV. rendű terheltek egyaránt tudták, hogy az adott lízingtárgy nem képezte az eladó cégek tulajdonát, vagy az nem is létezett, illetőleg a lízingtárgy nem került a lízingbevevő cégek birtokába, és a lízingbevevőt terhelő kötelezettségeket nem állt szándékukban teljesíteni, egyes esetekben pedig arra módjuk sem volt.
- [9] A lízingszerződések törlesztőrészeit részben maguk az I-IV. rendű terheltek, részben a lízingbevevő cégek fizették egy ideig (1-8 hónapon át), azután már nem történt fizetés. A sértett cég a lízingszerződéseket felmondta, de a lízingbevevő cégek a lízingtárgyakat nem adták át. A földmunkagépek felkutatása eredménytelen maradt, csak a tényállás 1. és 6. pontbeli gépjárművek kerültek lefoglalásra, és a sértett cég részére kiadásra.
- [10] A II. rendű terhelt 390.656.000 forint (ebből 81.000.000 forint kísérlet) kár okozásában (megtérült 53.935.309 forint), míg a szervezők közül az I. rendű terhelt 152.025.000 forint kár okozásában (megtérült 16.351.327 forint), a III. rendű terhelt 190.806.000 forint kár okozásában (megtérült 43.375.764 forint), a IV. rendű terhelt 120.650.000 forint kár okozásában (megtérült 8.772.329 forint) vett részt (másodfokú ítélet 6. oldal 4. bekezdés).
- [11] A másodfokú bíróság a tényállás 1. pontbeli cselekményt az I-II. rendű, a IV. rendű és a VI. rendű terhelteket érintően nem látta megállapíthatónak, ezért az e pontbeli cselekményt az I-II. rendű és a IV. rendű terheltek tekintetében a folytatólágosság köréből kirekesztette, illetőleg a VI. rendű terheltet az e pontbeli cselekmény vádja alól bizonyítottság hiányában felmentette (másodfokú ítélet 7. oldal utolsó előtti bekezdésétől 8. oldal 1. bekezdésével bezárólag).
- [12] Ezáltal a II. rendű terhelt társtettesi cselekvősége a tényállás 2-13. pontjait, míg az I. rendű terhelt bűnsegédi cselekvősége a tényállás 2., 7-8., 10-12. pontjait, a III. rendű terhelt bűnsegédi cselekvősége a tényállás 4-7., 10-12. pontjait, a IV. rendű terhelt bűnsegédi cselekvősége a tényállás 8-10. pontjait érintette (másodfokú ítélet 9. oldal 2. bekezdés).
- [13] A tényálláshoz kötöttség ténybeli terjedelmét a felülvizsgálati

ügyekben folytatott kúriai gyakorlat a támadott ügydöntő határozat szó szoros értelmében vett (történeti) tényállást megállapító részében megállapított tényeknél tágabban értelmezi. A tényállás az ítélet egészében és tartalmilag vizsgálendő: ezért a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolása bármely részében szereplő minden ténymegállapítást, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős (EBH 2013.B.2.ind., BH 2015.216.I., BH+ 2014.9.388.I., BH 2015.216.I., BH 2013.237., BH 2013.53., BH 2006.392.).

[14] Ezért - és ez a jelen ügyben hangsúlyos - a történeti tényállás bevezető részében írtak valamennyi tényállási pont vonatkozásában figyelembe veendő, és a tényálláshoz tartoznak az indokolásban írt, de tartalmilag tényeket rögzítő részek is (BH 2015.216.I.).

[15] **II.** 1. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a II. rendű terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt

- a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja és a Be. 373. § (1) bekezdés II.d) pontja alapján arra hivatkozással, hogy az elsőfokú tárgyalás megtartására olyan személy távollétében került sor, akinek a részvétele azon a törvény alapján kötelező;
- a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja és a Be. 373. § (1) bekezdés III.a) pontja alapján az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozással;
- a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján a bűnösség törvénysértő megállapítása miatt.

A jogerős marasztaló ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

[16] A védő szerint az elsőfokú bíróság az I. rendű terhelt elmeállapotára csak az I. rendű terhelt és annak védője jelenlétében vett fel bizonyítást, ami - nem konkretizált - kihatással volt a többi terhelthez is, így a többi terhelt védőinek jelenléte nem lett volna mellőzhető. Az elsőfokú bíróság ezért - a meg nem jelölt napon - a tárgyalást olyan személy távollétében tartotta meg, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező.

[17] A II. rendű terhelt védője állította továbbá, hogy indítványa nem irányul az alapítélettel megállapított tényállás megalapozottsága és a bizonyítékok mérlegelése ellen (indítvány 8. oldal 4. bekezdés). Indítványából mégis az tűnik ki, hogy a II. rendű terhelt bűnösségének téves megállapítása és az indokolási kötelezettség megsértése összekapcsolódik. Az alapítéletben nem szerepel érdemi indokolás a bűnösség szempontjából alapvető jelentőségű tényállásbeli megállapítások vonatkozásában, ekként nem követhető nyomon, hogy a bíróságok mely bizonyítékokra alapozták a II. rendű terhelt bűnösségét (indítvány 4. oldal 3-4. bekezdés).

[18] A II. rendű terhelt az előterjesztések elkészítésekor abban a téves tudatban volt, hogy a lízingtárgyak a szállító cégek tulajdonát képezik. Az alapítélet ezzel ellenkező ténymegállapításai tévesek. A bíróságok itt is „bármiféle érdemi indokolás nélkül” figyelmen kívül hagyták a bizonyítékokat (pl. a lízingtárgyakról készült

fényképfelvételeket), azokról említést sem tettek (indítvány 6. oldal 5-6. bekezdés).

- [19] A II. rendű terhelt a sértett cég belső szabályozóinak (szervezeti és működési szabályzat, vezérigazgatói utasítás, adóminősítési szabályzat) megfelelően járt el. Ezek alapján a lízingügyleteket nem a II. rendű terhelt, hanem a sértett cég központja engedélyezte. A II. rendű terhelt a központ felé úgy tett előterjesztéseket, hogy az előírt és csatolt mellékletek (cég éves beszámoló, társasági adóbevallás, BAR-lekérdezés, köztartozásokról igazolás, főkönyvi kivonat, naplófőkönyv, pénztárkivonat, az eszközről részletes leírás, fényképfelvétel, tulajdonszerzésről számla vagy adásvételi szerződés stb.) kizárólag a szállító és a lízingbevevő cégektől származtak, és abban a tudatban volt, hogy a központ a lízingtárgyak értékét igazságügyi szakértővel megvizsgáltatja. A központ a lízingügyleteket engedélyezte. Mindez cáfolja az alapítélet azon tényállásbeli megállapítását, hogy annak tudatában készített előterjesztéseket, hogy a lízingtárgyak nem képezik a szállító cégek tulajdonát, vagy nem is léteznek. A II. rendű terhelt terhére nem eshet, hogy az előterjesztések mellékleteit a nyomozó hatóság leselejtezte.
- [20] Az sem megalapozott ténymegállapítás, hogy a II. rendű terhelt a lízingbevevők által benyújtott mérlegeket, könyvelési anyagokat „megkozmetikázta”. Ez nem bizonyított, a vonatkozó bizonyítékok ellentmondásosak, ezek feloldása elmaradt.
- [21] A II. rendű terhelt védője szerint a bíróságok tévesen értelmezték a 3/2009. BJE határozatot. Az elsőfokú bíróság szerint az átmeneti fizetési szándék a bűncselekmény elkövetéséért való felelősséget nem zárja ki, de a büntetés kiszabása körében értékelhető. E fizetési szándék azonban a bűnösség szempontjából is releváns. A lízingdíjak nem fizetésére irányuló szándékot kifejezetten cáfolja, hogy a lízingbevevők a szerződés megkötésekor jelentős önrészt biztosítottak, majd részbeni, de jelentős összegű törlesztést is fizettek. Erre figyelemmel a II. rendű terhelt bűnössége még akkor sem lett volna megállapítható, ha - bár ez nem bizonyított - tudott volna arról, hogy nem létező gép visszalízingelése történt.
- [22] A II. rendű terhelt védője ellentmondásosnak találta, hogy a másodfokú bíróság a II. rendű terheltet a tényállás 1. pontjában írt cselekmény miatt emelt vád alól - mivel nem találta bizonyítotttnak annak a tudatát, hogy a lízingdíj szerződésszerű teljesítése nem biztosított, és közel egymillió forintos teljesítés is történt - felmentette (helyesen: e cselekményt a folytatólágosság köréből kirekesztette). Ennek ellenére a további tényállási pontokban rögzített cselekményekben mégis helytállónak értékelte a bűnösség megállapítását, annak ellenére, hogy ezek körében is igen jelentős törlesztések történtek. E körben is az indokolás hiányát sérelmezte.
- [23] Kifogásolta továbbá a védő, hogy a sértett cég egyes tényállási pontokat érintő polgári jogi igényei után külön-külön kötelezték a II. rendű terheltet eljárási illeték megfizetésére, így azok

összeadódva meghaladták az 1.500.000 forint maximumot.

- [24] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.103/2017/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben a törvényben kizártnak, részben alaptalannak találta.
- [25] A Legfőbb Ügyészség szerint nem alapos a védő azon hivatkozása, hogy az elsőfokú bíróság olyan személy távollétében tartott tárgyalást, akinek a részvétele azon a törvény alapján kötelező.
- [26] A bíróság lefolytathatja a tárgyalást annak a terhelteknek a távollétében, akit a meg nem jelent terhelt-társ cselekménye nem érint. Ebben az esetben a terhelt védőjének távolléte nem akadály, még akkor sem, ha a védelem egyébként kötelező (75/2009. BK vélemény).
- [27] Az elsőfokú eljárásban a tárgyalás három napján fordult elő, hogy csak az I. rendű terhelt és védője volt jelen.
- A 2011. március 23. napján tartott tárgyaláson 9-10 óra között - miután korábban a vádismertetés a többieket érintően megtörtént - az ügyész ismertette a vádat a tárgyaláson első ízben megjelent I. rendű terhelt tekintetében.
- A 2012. január 13. napján tartott tárgyaláson a bíróság az elmeorvos-szakértőket hallgatta meg annak tisztázására, hogy az I. rendű terhelt részt tud-e venni a tárgyaláson, majd a szakvéleményekre tekintettel vele szemben az eljárást felfüggesztette.
- A 2012. november 30. napján tartott tárgyaláson a bíróság újabb szakvéleményekre és az I. rendű terhelt állapotának javulására figyelemmel az eljárás folytatásáról rendelkezett, majd hat hónap eltelte miatt ismertette a tárgyalás addigi anyagát.
- [28] Ezért az I. rendű, valamint az egyéb terheltek cselekményeit semmilyen összefüggésben nem érintette a további terheltek és védők távolléte.
- [29] A Legfőbb Ügyészség szerint a védő alaptalanul hivatkozott az indokolási kötelezettség megsértésére. Az indokolási kötelezettség megsértése akkor eredményez felülvizsgálatot is megalapozó eljárási szabálysértést, ha a megtámadott határozat indokolása valamely tény- vagy jogkérdés kapcsán olyan mértékben hiányos, hogy abból egyáltalán nem állapítható meg, mire alapozta a bíróság a döntését. A jelen ügyben a bíróságok határozatai tekintetében ilyen mértékű hiányosságok nem állapíthatóak meg.
- [30] A Legfőbb Ügyészség szerint a bűnösség megállapításának kifogásolása nem alapos. Abból indult ki, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, s az nem támadható, ezért a védői indítvány tényállás támadásának tekintendő része a törvényben kizárt.
- [31] A Legfőbb Ügyészség az irányadó tényállás bevezető részében foglaltakat emelte ki. Aszerint az I-IV. rendű terheltek egymás tevékenységéről tudva szerveztek fiktív lízingügyleteket úgy, hogy a lízingtárgyak nem képezték az eladók tulajdonát, és a lízingbevevőknek eredetileg sem állt szándékában a teljesítés. Ekként a jogtalan haszonszerzési célzat megállapítható. A csalás a lízingtárgy vételárának az eladó részére megfizetésével befejezetté

vált, a lízingbevevő részbeni díjfizetése csupán a kár részbeni megtérülését eredményezte.

- [32] Az alapügyben eljáró bíróságok nem értelmezték tévesen a 3/2009. BJE határozatban foglaltakat. A jelen ügyben ugyanis nem állapítható meg, hogy a kölcsön felvételekor megvolt a visszafizetési szándék, és ennek a reális lehetősége is. Az irányadó tényállás alapján az eljáró bíróságok okszerűen következtettek a II. rendű terhelt bűnösségére.
- [33] A Legfőbb Ügyészség ezért, mivel a felülvizsgálatot megalapozó további eljárási szabálysértést nem észlelt, a támadott határozat tanácsúlésen történő hatályában fenntartását indítványozta.
- [34] 3. A II. rendű terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratára nem tett észrevételt.

A II. rendű terhelt védője az észrevételében változatlan tartalommal ismételte meg, és tartotta fenn az indítványában foglaltakat.

- [35] 4. A Kúria a II. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványával együtt Bfv.II.17/2017. szám alatt további kettő felülvizsgálati indítvány került iktatásra. A Kúria a 10. sorszámú végzésével a jelen ügytől elkülönítette a III. rendű terhelt és védője, valamint a XIII. rendű terhelt és védője által benyújtott felülvizsgálati indítvány alapján indult ügyeket.

- [36] **III.** A Kúria azt állapította meg, hogy a II. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa - az alábbiak szerint - részben alapos.

- [37] 1. A II. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa szerint az elsőfokú tárgyalás olyan személy távollétében került megtartásra, akinek a részvétele azon a törvény alapján kötelező.

- [38] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja, illetőleg a Be. 373. § (1) bekezdés II.d) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező.

- [39] Ha az eljárás több vádlott ellen folyik, a vádlott távollétében is megtartható a tárgyalásnak az a része, amely őt nem érinti; ekkor a meg nem jelent vádlott védőjének távollétében a tárgyalásnak ez a része akkor is megtartható, ha a védelem kötelező [Be. 281. § (4) bekezdés 2. mondat].

- [40] A jelen ügyben az I. rendű terhelt terhére rótt cselekmények elkövetése után, a büntetőeljárás során alakult ki az I. rendű terhelt eljárási jogainak gyakorlását átmenetileg akadályozó bipoláris affektív zavar (elsőfokú ítélet 199. oldal 1-3. bekezdés). Erre tekintettel a bíróság az eljárást vele szemben 2012. január 13-án felfüggesztette, majd 2012. november 30-án az eljárás folytatását rendelte el.

- [41] Az ügyben 2011. március 23-án 9 órától kezdődően megtartott tárgyaláson - miután korábban a vádismertetés a többi vádlottat érintően megtörtént - az ügyész ismertette a vádat a tárgyaláson első ízben megjelent I. rendű terhelt tekintetében, és védője jelentében (11.B.418/2010/218. sorszámú jegyzőkönyv 1-2. oldal).

Aznapra a további terheltek és védőik csak 10 órára voltak idézve, és attól kezdve a jelenlétükben folyt tovább a tárgyalás.

- [42] A 2012. január 13-i tárgyaláson (lásd a 11.B.418/2010/448. sorszámú jegyzőkönyv 11-20. oldal) a bíróság az elmeorvos-szakértőket hallgatta meg az I. rendű terhelt elkövetés utáni állapotával kapcsolatban.

A 2012. november 30-i tárgyaláson (lásd 11.B.418/2010/621. sorszámú jegyzőkönyv 1-5. oldal) a bíróság elrendelte az eljárás I. rendű terhelttel szembeni folytatását, és ismertetette a tárgyalás korábbi anyagát. Ez utóbbi két tárgyalási napra az elsőfokú bíróság a további terhelteket és védőiket nem idézte.

- [43] A többvádoltas ügyben a II. rendű terhelt jelenléte a tárgyaláson kötelező volt [Be. 240. § (3) bekezdés], és kötelező volt a védő jelenléte is [Be. 242. § (1) bekezdés a) pont]. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság csak az I. rendű terheltet és védőjét idézte a 2011. március 23-án tartott tárgyalás 9-10 óra közötti részére, továbbá a 2012. január 13-án és 2012. november 30-án tartott tárgyalás egészére, a további terhelt-társakat és védőiket - s közöttük a II. rendű terheltet és védőjét - meg sem idézte. Ezáltal nem biztosította a tárgyaláson való részvételük lehetőségét.

- [44] A Be. 281. § (4) bekezdésének 2. mondata szerint, ha az eljárás több vádlott ellen folyik, a vádlott távollétében is megtartható a tárgyalásnak az a része, amely őt nem érinti; ekkor a meg nem jelent vádlott védőjének távollétében a tárgyalásnak ez a része akkor is megtartható, ha a védelem kötelező.

- [45] A Kúria szerint e rendelkezés helyes értelme az, hogy amennyiben az eljárás több terhelt ellen folyik, valamennyi terhelt és védője idézendő, és ha a terhelt és a védő részvétele a tárgyaláson kötelező, de szabályszerű idézés ellenére nem jelennek meg, e terhelt és védője távollétében is megtartható a tárgyalásnak az a része, amely e terheltet nem érinti.

Vagyis: ha a terhelt és a védő részvétele a tárgyaláson kötelező, szabályszerű idézésük hiányában távollétükben a tárgyalás akkor sem tartható meg, amennyiben az a távollévő terheltet nem érinti.

- [46] A jelen ügyben a II. rendű terhelt és a védő idézésének hiánya azt eredményezte, hogy távollétükben az adott tárgyalás (tárgyalási rész) eleve nem volt megtartható.

Amennyiben viszont a többvádoltas ügy tárgyalásán valamely terhelt szabályszerű idézés ellenére nem jelenik meg, a tárgyalás távollétében megtarthatósága kapcsán komplex módon vizsgálandó, hogy az érinti-e őt. Ez a vizsgálódás nem szűkíthető le a vád tárgyává tett cselekmény szerinti összefüggés kérdésére, vagyis arra, hogy a jelenlévő és a távollévő terheltek egyazon cselekmény elkövetése miatt állnak-e vád alatt - bár ez az elsődleges szempont.

- [47] A jelenlévő terheltet érintő vádismertetés vagy a tárgyalás korábbi anyagának ismertetése önmagában általában nem érinti az ugyanazon cselekménnyel vádolt másik terheltet.

A távollévő terhelttel egyazon cselekmény elkövetésével vádolt jelenlévő terhelt elmeállapotára felvett bizonyítás kétségtelenül nem azonos a vád tárgyává tett cselekmény tisztázásával, de egymagában is szükségképpen érinti a távollévő terhelt helyzetét azáltal, hogy a jelenlévő terhelt - függetlenül attól, hogy kóros elmeállapotú-e - tehet olyan tartalmú vallomást, indítványt vagy észrevételt, vagy akár tartózkodhat olyan vallomás, indítvány, észrevétel megtételétől, amely befolyásolhatja a távollévő terhelt helyzetét, szólhat a terhére, és értékelhető a javára is. Különösen így van ez, ha a jelenlévő terhelt valójában kóros elmeállapotú, ám azt bármely okból figyelmen kívül hagyják. Azaz a távollévő terhelt egyértelműen érdekelt abban a kérdésben, hogy a vele egyazon vád alá helyezett jelenlévő terhelt kóros elmeállapotát megállapítják-e, vagy sem.

[48] A jelen ügyben az elsőfokú bíróság a II. rendű terhelt és védője idézésének elmulasztásával tartott tárgyalást kizárólag az I. rendű terhelt és védője részvételével. Ekként a megjelölt két napon és a harmadik nap egy részében olyan személy távollétében tartott tárgyalást, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező.

[49] Ugyanakkor az elsőfokú bíróság a 2013. szeptember 9., 11. és 13. napjára kitűzött tárgyaláson 2013. szeptember 9-én az I. rendű terhelt és védője, valamint a további terheltek és védőik, közöttük a II. rendű terhelt és védője jelenlétében a tárgyalást megismételte: az ügyész ismertette a vádiratot és az időközbeni vádkiegészítést, majd a bíró ismertette a tárgyalás korábbi anyagát (11.B.418/2010/722. sorszámú jegyzőkönyv 1-5. oldal). Erre egyéb összefüggésben a másodfokú bíróság is utalt (másodfokú ítélet 3. oldal 5. bekezdés). Ezáltal a korábbi ún. feltétlen (abszolút) eljárási szabálysértés elenyészett.

[50] A Kúria más ügyben már megállapította, hogy az elsőfokú bíróság által megtartott több tárgyalási nap egyikén, a kötelező védelem ellenére a védő távollétében tartott tárgyaláson felvett bizonyítás másodfokú bíróság általi ismételt felvétele esetén a feltétlen (abszolút) eljárási szabálysértés [Be. 373. § (1) bekezdés II.d) pont] kiküszöbölhető (BH 2015.59. [47]-[52] = Kúria Bhar.II.1549/2013/11.). A Kúria más ügyben - figyelemmel az előbbi döntésre - arra következtetett, hogy amennyiben az elsőfokú bíróság a felülbírálatot nem engedő mértékben megsérti az indokolási kötelezettségét, de a másodfokú bíróság jogerős ítéletében az indokolást teljes körűvé teszi, ezáltal a vizsgált ún. feltétlen (abszolút) eljárási szabálysértés elenyészik, és utóbb - a felülvizsgálati eljárásban - már nem állapítható meg (Bfv.II.662/2016/7.).

[51] A jelen ügyben is ez a helyzet: megvalósult az ún. feltétlen (abszolút) eljárási szabálysértés, de utóbb - a tárgyalás megismétlésével - elenyészett.

Következésképpen a II. rendű terhelt védőjének indítványa alapvetően helytálló, de a tárgyalás megismétlése folytán mégsem alapos.

[52] 2. A II. rendű terhelt védője azt állította, hogy az alapügyben

eljáró bíróságok az indokolási kötelezettségüket megszegték.

- [53] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja, illetőleg a Be. 373. § (1) bekezdés III.a) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bűnösség megállapítása (a felmentés, az eljárás megszüntetése, a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása) tekintetében a bíróság az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.
- [54] A Kúria az 1. BK vélemény C. pontjában a Be. 373. § (1) bekezdés III. pont a) és b) alpontjához fűzött értelmezésének 2. pontjában kifejtette, hogy az indokolási kötelezettség megsértése fűződhet ténykérdésekhez és jogkérdésekhez. A ténykérdésekkel kapcsolatos indokolási kötelezettség megsértése egyrészt nem azonos a megalapozatlanság kérdésével, másrészt akkor tekinthető elmulasztottnak, ha „nem állapítható meg belőle, mire alapította a bíróság a döntését”, a jogi indokolási kötelezettség megsértése hasonlóképpen akkor áll elő, ha „nem állapítható meg belőle, még jogi következtetés útján sem, hogy milyen jogszabályon alapul valamely büntetőjogi főkérdésben hozott döntés” – és ezáltal mindkét esetben meghíúsul az érdemi felülbírálat.
- [55] Ennek megfelelő az ítélezési gyakorlat is. „Az indokolási kötelezettség megszegése csak akkor eredményez feltétlenül hatályon kívül helyezést és felülvizsgálatot is megalapozó eljárási szabálysértést, ha a megtámadott határozat indokolása tény vagy jogkérdés tekintetében oly mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg, a bíróság mire alapozta a döntését” (EBH 2011.2387., EBH 2010.2210., BH 2013.10.).
- [56] Az indokolási kötelezettség elmulasztása révén azonban nem vizsgálható a bűnösség megállapításának, a felmentésnek, az eljárás megszüntetésének, a büntetés kiszabásának, illetve az intézkedés alkalmazásának anyagi jogi helyessége, azaz a bírói értékelés eredménye az indokolási kötelezettség teljesítésével kapcsolatos vizsgálatnak nem tárgya, mivel a mérlegeléssel szembeni, eltérő értékelést célzó támadás ezúton sem lehetséges, illetve az a – tényállás támadhatatlanságát előíró – Be. 423. § (1) bekezdésének megkerülését jelentené (BH 2012.32.).
- [57] Az indokolási kötelezettség felülvizsgálati eljárásra okot adó megsértése nem állapítható meg, ha az ügydöntő határozat(ok)ból kitűnik az eljáró bíróság(ok)nak a tényállás megállapításával összefüggő tényfeltáró és értékelő tevékenysége, továbbá az, hogy az érdemi döntésben kifejeződő jogi álláspontját – a bűnösséggel, a minősítéssel, a büntetéssel és/vagy intézkedéssel kapcsolatban – mire alapozta. A bizonyítékok értékelése körében levont következtetések helyessége, az értékelés eredménye kívül esik a feltétlen eljárási szabálysértések körén, az tartalmilag az ügydöntő határozat megalapozottságának felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadása (BH 2013.10.).
- [58] Más megfogalmazásban: A bizonyítékok értékelése körében levont következtetések helyességét kétségbe vonó és így az ügydöntő határozat megalapozottságát vitató felülvizsgálati indítvány tartalmilag az irányadó tényállás felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadása (BH 2017. 84.I.). Az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozással a jogerős ítéletben foglalt tényállás nem kérdőjelezhető meg

(Bfv.II.933/2011/6.). Indokolási kötelezettség elmulasztása címén a bizonyítékok értékelése nem támadható (Bfv.III.439/2014/8.).

- [59] Az alapügyben első fokon és másodfokon eljáró bíróságok az alapítélethez képest kitűnően a szükséges és elégséges mértékben eleget tettek az indokolási kötelezettségüknek: a vádhoz kötöttség keretein belül a lefolytatott bizonyítás alapján állapították meg a történeti tényállást, a bizonyítékokat számba vették, egyenként és összességében értékelték, az alkalmazott anyagi és eljárási jogi szabályhoz vezető következtetéseiket, azaz jogi álláspontjukat is felvázolták. Okfejtésük minden releváns tekintetben követhető, ezáltal ellenőrizhető volt. Így – szemben az indítványban foglaltakkal, és egyetértve a Legfőbb Ügyészség indokaival – eleget tettek indokolási kötelezettségüknek.
- [60] A II. rendű terhelt védője az indítványában egyértelműen a II. rendű terhelt bűnösségének a megállapítását támadta a ténykérdésekre vonatkozóan állított indokolási kötelezettség megsértése révén (is). Ennek alátámasztására azonban kizárólag olyan eljárásjogi indokokat hozott föl, amelyek nem szerepelnek a Be. 416. § (1) bekezdés c) és d) pontjában konkrétan és kimerítően meghatározott, a felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértések között. Az indítványokban valójában az irányadó tényállást, illetve a bíróság mérlegelésének a helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti értékelését vitatta, átértékelését célozta, és mindezen keresztül kifogásolta a bűnösség megállapítását, ami a felülvizsgálati eljárásban kizárt.
- [61] A II. rendű terhelt irányadó tényállás alapján megállapított bűnössége nem tehető kétségessé az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozással, valójában azonban félreérthetetlenül a bűnösség megállapítását sérelmező indítványok útján. E részében a II. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa ugyancsak nem alapos.
- [62] 3. A II. rendű terhelt védője azt állította, hogy a II. rendű terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése miatt került sor.
- [63] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelynek csak a Be. 416. § (1) bekezdésében tételesen felsorolt okokból van helye.
- Felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó. A felülvizsgálati indítványban a jogerős határozatban megállapított tényállás nem támadható [Be. 423. § (1) bekezdés]. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [64] A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a – minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül – kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.
- [65] A felülvizsgálati eljárásban az irányadó tényálláshoz kötöttség olyannyira szigorú szabály, hogy a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálható el abban az esetben is, ha a tényállás hiányos, nem kellően felderített és ellentétes az iratok tartalmával (BH 2004.102.), vagy más megfogalmazásban: az alapügyben megállapított

tényállás az irányadó, függetlenül attól, hogy az adott tényállás megalapozott-e vagy sem (BH 2016.264. [16], BH 2010.324. indokolás).

- [66] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdés a) pont 3. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bűnösség megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.
- [67] Ugyanakkor a II. rendű terhelt védője az indítványban - amint azt a Legfőbb Ügyészség helytállóan észlelte - valójában az irányadó tényállást, illetve a bíróság mérlegelésének a helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti értékelését vitatta, átértékelését célozta, és mindezen keresztül kifogásolta a bűnösség megállapítását, ami a felülvizsgálati eljárásban kizárt. Ezeket az indokokat a Kúria nem vizsgálhatta.
- [68] A II. rendű terhelt védője kifejezetten kétségbe vonta az irányadó tényállás alapvető megállapításait, és maga tett olyan megállapításokat, amely révén egy - a védelemnek megfelelő - quasi ellen-tényállást alkotott. (Így: a II. rendű terhelt, mint üzletkötő a sértett cég belső szabályozóinak megfelelően járt el; az előterjesztések elkészítésekor abban a téves tudatban volt, hogy a lízingtárgyak a szállító cégek tulajdonát képezik; úgy tett előterjesztéseket, hogy az előírt és csatolt mellékletek kizárólag a szállító és a lízingbevevő cégektől származtak, és abban a tudatban volt, hogy a központ a lízingtárgyak értékét az elírtaknak megfelelően igazságügyi szakértővel megvizsgáltatja.)
- [69] A II. rendű terhelt védője helytelenül állította, hogy a bíróságok tévesen értelmezték a 3/2009. BJE határozatot. Sértve az alapítélettel megállapított tényálláshoz kötöttség szigorú elvét - eleve abból az eltérő tényállásból indult ki, amelyet az előbb bemutatottak értelmében maga alkotott. Ehhez illeszkedve látta úgy, hogy a lízingdíjak nem fizetésére irányuló szándékot kifejezetten cáfolja, hogy a lízingbevevők a szerződés megkötésekor jelentős önrészt biztosítottak, majd részbeni, de jelentős összegű törlesztést is fizettek.
- [70] Az elsőfokú bíróság által is idézett (elsőfokú ítélet 207. oldal 5. bekezdés) 3/2009. BJE szerint „Nem állapítható meg a csalás (Btk. 318. §) bűncselekményében a bűnössége annak a terheltnek, akinek a kölcsön felvételekor szándékában áll a kölcsön visszafizetése, és ennek a reális lehetősége is adott, de a hitel megszerzése érdekében a piaci alapú kölcsön folyósításának feltételei tekintetében a hitelintézetet tévedésbe ejti és a pénzügyi intézmény e megtévesztése folytán folyósítja részére az igényelt kölcsönt (1. pont 1. mondat). A hitelintézet megtévesztésével megszerzett pénzkölcsön rendszeres törlesztése, illetve visszafizetése általában a visszafizetési szándék komolyságára és a károkozási szándék hiányára utal (2. pont).
- [71] Az elsőfokú bíróság viszont azzal érvelt, hogy az adott terheltek - s közöttük a II. rendű terhelt - a finanszírozás érdekében megtévesztették a sértettet. A lízingtárgy tulajdoni viszonyai és rendelkezésre állása vonatkozásában valótlannal nyilatkoztak, az eszköz átvételét az adásvételi szerződés és az átadás-átvételi jegyzőkönyv aláírása útján valótlannal elismerték, a későbbi teljesítés biztosítékául szolgáló lízingtárgyat a jogosult számára

hozzáférhetetlenné tették (elsőfokú ítélet 207. oldal 6. bekezdés).

- [72] A Kúria ezzel egyetértésben hangsúlyozza, hogy a szerződés a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jön létre [1959. évi IV. törvény (korábbi Ptk.) 205. § (1) bekezdés]. A szerződés a felek kölcsönös és egybehangzó jognyilatkozata, amelyből kötelezettség keletkezik a szolgáltatás teljesítésére és jogosultság a szolgáltatás követelésére [2013. évi V. törvény (hatályos Ptk.) 6:58. §].

A szerződés tehát mindig a felek akaratának a találkozása. A csalás körében éppen az ügyletkötési szándék hiányának van jelentősége, amelyre a sértettek megtévesztéséből lehet visszakövetkeztetni.

- [73] A valótlan tartalmú előterjesztéseivel elsődlegesen a II. rendű terhelt, valamint az adott tényállási pontot érintően más terhelték megtévesztették a sértett lízingcéget az elsőfokú bíróság által megfogalmazott módon. Következésképpen a II. rendű terhelt és társai szándéka nem irányult szerződéskötésre. Valós szándékuk a jogtalan haszonszerzést célozta. A sértett lízingcég a II. rendű terhelt megtévesztése folytán nem ismerte fel a vele szerződők szerződéskötési akaratának a hiányát.

- [74] Ehhez képest szóba sem jöhet a 3/2009. BJE 1. pont 1. mondatának alkalmazhatósága, amelynek kiindulópontja az, hogy a terheltnek a kölcsön felvételekor szándékában áll a kölcsön visszafizetése.

- [75] Az elsőfokú bíróság - miként arra a II. rendű terhelt védője hivatkozott - valóban rögzítette, hogy „a vádlottak későbbi - átmeneti - fizetési szándéka a bűncselekmény elkövetéséért való felelősséget nem zárja ki. Ez a körülmény a büntetés kiszabása körében természetesen értékelhető volt (elsőfokú ítélet 207. oldal 6. bekezdése és 208. oldal 1. bekezdése).

- [76] A lízingdíjak időleges törlesztése azonban szerződéskötési akarat hiányában nem utalhat valós fizetési szándéokra, hanem azt az egyéb ügyekből ismert bevett módszert követi, hogy a turpis szándékú elkövetők ideig-óráig és nem jelentős arányban fizetnek, majd azzal felhagynak. Ezzel ugyanis azt a látszatot kívánják kelteni, mintha eredendően lett volna valós szerződéskötési (teljesítési) szándékuk.

- [77] Egyébiránt az alapítélet a II. rendű terhelt tekintetében kizárólag a kár tényállás 6. pontbeli megtérülését értékelte enyhítő körülménynek, annak ellenére, hogy a kár részbeni megtérítése is enyhítő jellegű büntetés kiszabási tényező. Az elkövető javára kell értékelni, ha az okozott kárt vagy annak egy részét megtérítette, és kisebb nyomatékkaal azt, ha a kár tőle függetlenül megtérült (56. BKv III.9. pont).

- [78] A Kúria máris jelzi, hogy anyagi jogszabálysértés hiányában a büntetés önálló vizsgálatára az 1998. évi XIX. törvény 416. § (1) bekezdés b) pontja nem biztosít lehetőséget (EBH 2011.2387.). A büntetés kiszabás önmagában a felülvizsgálat tárgyát nem képezheti, így az sem, hogy a bíróságok a büntetés kiszabásra vonatkozó törvényben foglalt elveket, a súlyosító és enyhítő körülményekre vonatkozó véleményeket miként veszik figyelembe (BH 2005.337.III.).

Akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a törvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik (BH 2012.239., BH 2005.337., BH 2016.264.II.).

[79] A II. rendű terhelt védője ellentmondásosnak találta, hogy a másodfokú bíróság a II. rendű terhelt bűnösségét a tényállás 1. pontja kapcsán nem, míg a tényállás 2-13. pontjaiban megállapította.

A Kúria ezzel összefüggésben rámutat arra, hogy a másodfokú bíróság bizonyítottság hiányában rekesztette ki a tényállás 1. pontbeli cselekményt a folytatólagosság köréből, tehát nem arról van szó, hogy azonos cselekmények megítélése között áll fenn ellentmondás.

[80] Ezért nincs jelentősége a bűnösség megállapítása körében annak, hogy a tényállás 1. pontjában a sértett lízingcég által finanszírozott 5.842.500 forintból közel egymillió forintnyi (pontosan: 966.908 forint) lízingdíj fizetése történt. Nem mellesleg a résztörlesztés nem jelentős voltát a tényállás más pontjainál jól mutatják a mérsékelt arányok (tényállás 2. pont: 25.000.000 forinttal szemben 2.320.543 forint; tényállás 3. pont: 18.000.000 forinttal szemben 4.594.231 forint; tényállás 4. pont: 40.800.000 forinttal szemben 4.586.615 forint, s így tovább).

[81] 4. A II. rendű terhelt védője kifogásolta, hogy a sértett lízingcég javára több külön rendelkezéssel megítélt polgári jogi igény után rendelkezésenként külön-külön kötelezték a II. rendű terheltet eljárási illeték megfizetésére, így azok összeadódva meghaladták az illetékfizetési maximumot.

[82] A büntetőügyben hozott jogerős határozatnak kizárólag a polgári jogi igény kérdésében hozott rendelkezése ellen a Polgári perrendtartás szabályai szerint van helye felülvizsgálati kérelem előterjesztésének [Be. 416. § (5) bekezdés 1. fordulat].

[83] A jelen ügyben a II. rendű terhelt védője nemcsak a polgári jogi igény kérdésében hozott rendelkezés ellen nyújtotta be a felülvizsgálati indítványát. A védő felülvizsgálati indítványának egyes elemeit - konkrét kifogásait - a Kúria érdemben megvizsgálta és ennek az eredményeként jutott arra következtetésre, hogy azok az indítványok nem alaposak. Ezért nem volt akadálya annak, hogy a polgári jogi igény megítélése kapcsán előterjesztett részében is érdemben vizsgálja meg a védő felülvizsgálati indítványát.

[84] Az alapítélet az alábbiak szerint kötelezte a II. rendű terheltet adott terhelt-társaival egyaránt egyetemlegesen a sértett cég magánfél részére kártérítésre, valamint az állam részére (eljárási) illeték megfizetésére:

I. rendű, II. rendű, V. rendű, XXIII. rendű és XVII. rendű terhelteket 22.679.457 forint kártérítésre, és 1.360.767 forint illetékre;

II. rendű és VII. rendű terhelteket 13.405.769 forint kártérítésre, és 804.346 forint illetékre;

II. rendű, III. rendű, VIII. rendű és X. rendű terhelteket 36.213.385 forint kártérítésre, és 1.500.000 forint illetékre;

II. rendű, III. rendű, X. rendű és XI. rendű terhelteket 22.893.125 forint kártérítésre, és 1.373.587 forint illetékre;

I. rendű, II. rendű, III. rendű és XVI. rendű terhelteket

19.785.803 forint kártérítésre, és 1.187.148 forint illetékre;
I. rendű, II. rendű, IV. rendű, IX. rendű és XVIII. rendű terhelteket 24.689.490 forint kártérítésre, és 1.481.370 forint illetékre;
II. rendű, IV. rendű, XIX. rendű és XXVIII. rendű terhelteket 47.515.739 forint kártérítésre, és 1.500.000 forint illetékre;
I. rendű, II. rendű, III. rendű, IV. rendű, XX. rendű és XXIX. rendű terhelteket 39.673.442 forint kártérítésre, és 1.500.000 forint illetékre;
I. rendű, II. rendű, III. rendű, XXI. rendű, XXII. rendű és XXIII. rendű terhelteket 14.986.609 forint kártérítésre, és 899.196 forint illetékre;
I. rendű, II. rendű, III. rendű, XXIV. rendű és XXV. rendű terhelteket 10.859.872 forint kártérítésre, és 651.592 forint illetékre.

- [85] A II. rendű terheltet tehát a terhelt-társaival egyetemlegesen összesen 252.702.691 forint kártérítésre, és összesen 12.258.006 forint illeték megfizetésére kötelezték.
- [86] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 53. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Itv. 42. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az - Itv. 39. § (1) bekezdése szerinti - illetékalap után az illeték mértéke peres eljárásban 6%, de legalább 15.000 forint, legfeljebb 1.500.000 forint.
- [87] A jelen ügy egyetlen sértettje a sértett cég volt. Sérelmére egyetlen bűncselekmény - folytatólagosan elkövetett csalás büntette - került megállapításra. A sértett cég magánfélként egyazon büntetőeljárás keretében terjesztette elő a polgári jogi igényét. Ez a polgári jogi igény - az egy sértett, egy bűncselekmény, egyazon büntetőeljárás keretében előterjesztés viszonylatában - szükségképpen egyetlen polgári jogi igény, függetlenül attól, hogy az az irányadó tényállás szerkezetéhez igazodóan külön-külön részecselekményenként került előterjesztésre. Következésképpen az egyetlen bűncselekménnyel, egyetlen sértett sérelmére okozott kár megtérítésére irányuló, egyazon büntetőeljárás keretében előterjesztett polgári jogi igény részigényei összeszámítandóak, s ekként a bíróság által megítélt polgári jogi igény összesen 252.702.691 forint. Ez képezi az illetékalapot.
- [88] A 252.702.691 forint illetékalap után az alapítélettel meghatározott 12.258.006 forint illeték törvénysértő, mert túllépte az 1.500.000 forintban meghatározott illetékmaximumot.
- [89] A Kúria ezért a sértett cég magánfél részére külön-külön megítélt polgári jogi igény kapcsán fizetendő illeték összegét mindösszesen: 1.500.000 forintban határozta meg. Egyebekben a polgári jogi igénnyel kapcsolatos jogerős ítéleti rendelkezéseket nem érintette. E részében tehát alaposnak bizonyult a II. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa.

Az indítvány elvi tartalma

- [90] A tárgyalást olyan személy távollétében tartotta meg az elsőfokú bíróság, akinek azon a részvétele a törvény értelmében kötelező.

Az eljárás bíróságok az indokolási kötelezettséget megszegték.

A II. rendű terhelt bűnösségének kimondására törvénysértéssel került sor.

A döntés elvi tartalma

[91] A felülvizsgálati indítvány nem alapos abban, hogy az elsőfokú tárgyalást olyan személy távollétében tartották, akinek részvétele azon a törvény értelmében kötelező;

az alapügyben eljárás bíróságok az indokolási kötelezettséget megsértették, és abban sem, hogy

a II. rendű terhelt bűnösségének megállapítása törvénysértő.

I. Ha a terhelt és a védő részvétele a tárgyaláson kötelező, szabályszerű idézésük hiányában távollétükben a tárgyalás akkor sem tartható meg, amennyiben az a távollévő terheltet nem érinti. Ha a terhelt és a védő részvétele a tárgyaláson kötelező, de szabályszerű idézés ellenére nem jelennek meg, e terhelt és védője távollétében is megtartható a tárgyalásnak az a része, amely e terheltet nem érinti.

II. Az egyetlen bűncselekménnyel, egyetlen sértett sérelmére okozott kár megtérítésére irányuló, egyazon büntetőeljárás keretében előterjesztett polgári jogi igény esetleges részigényei összeszámítandóak, és ez képezi az illetékalapot. A polgári jogi igény után fizetendő illeték mértéke nem lépheti túl a törvényben meghatározott illetékmaximumot.

Záró rész

[92] A kifejtettekre figyelemmel a Kúria - a Be. 424. § (1) bekezdés 1. fordulata alapján tanácsülésen, a Be. 420. § (1) bekezdés 1. mondat 1. fordulata szerinti összetételben eljárva, és miután feltétlenül az ítélet hatályon kívül helyezését eredményező más eljárási szabálysértést sem észlelt - a II. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványnak részben helyt adott.

A felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot a II. rendű terhelt tekintetében megváltoztatta annyiban, hogy a külön-külön megítélt polgári jogi igény kapcsán fizetendő illeték mértékét a törvényi maximumban határozta meg. Egyebekben a megtámadott határozatot - a Be. 426. §-a alapján - a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

[93] A Be. 585. § (1) bekezdésének értelemszerű alkalmazásával rendelkezett a csökkentett összegben meghatározott illetéket meghaladóan esetleg befizetett összeg és kamatai visszatérítéséről.

[94] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. § (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. § (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2017. június 7.

Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István
s.k. előadó bíró, Dr. Szabó Györgyi s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:
tisztviselő